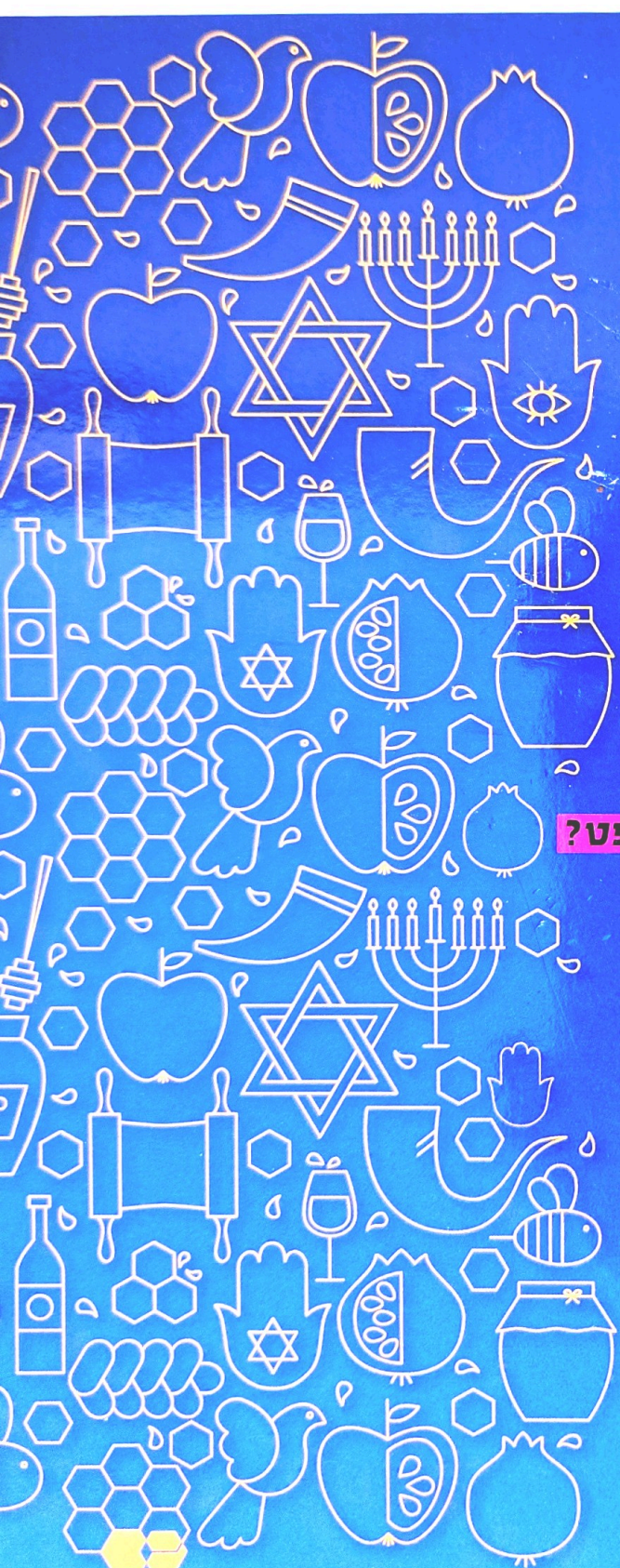

עיין ערך: גשור

גיליון מספר 4 | חשוי תשפ"ב | ספטמבר 2021

גיליון מיוחד וחגיגי לחגי תשרי

06

ריאיון עם הרב דוד סתיו
עו"ד אילנית גילעד

16

ריאיון עם הרב ד"ר דניאל רוט
עו"ד אילנית גילעד

32

לשון הרע ולשון החוק: התנצלות בבית המשפט?
עו"ד ד"ר יחיאל וינרוט

36

גישור בחינוך: להתחיל מגן הילדים
שרון דלמן

46

סוף טוב - סוד ההצלחה בגישור בין בני זוג
עו"ד חמוטל גת ועו"ד דנה דרזנין

56

ביקור בחדר הגישור של
עו"ד מיכל לנדאו

בוררות במסלול המהיר צדק ויעילות במקרים חרופים

עבור סכסוכים בהם נדרשת הכרעת בזק מהותית ובהולה, שלא במסגרת הליכים מקדמיים, התפתח בעולם הבוררות המסחרית הבינלאומית מנגנון בוררות במסלול המהיר. כך זה עובד וכך כדאי להיערך מראש

עו"ד ירון גרופמן, בורר ומגשר, המשך לבוררות ופתרון סכסוכים

מ הירות ויעילות הן ממעלותיו הבולטות של מוסד הבוררות, כך קראנו בספרות המקצועית בחיים עצמם, לעומת זאת, הליכי בוררות מתגלים לא אחת כארוכים ומסורבלים והכוונת הטובות נבלמות בסבך הפרוצדורה, ההליכים המקדמיים והדחיינות של הצדדים (כמו גם של בוררים חייבים להודות בישר). במשאל בינלאומי שערכה אוניברסיטת קוין מרי מלונדון בשנת 2015, התבקשו עורכי דין ומתדיינים לדרג את הכשלים העיקריים בהליכי בוררות בראש הדרוג נמצאו האיטיות והעלות הספיקה המבהה. בפרקי אבות נאמר: "חָרָב קָאָה לְעוֹלָם עַל עַנְיֵי הַדָּין, וְעַל עֵשֶׂת הַדָּין, וְעַל הַמְּשָׁל בְּתוֹרָה שְׁלֹא קִהְלָהּ". ו"וליאם גלדסטון, ראש ממשלת אנגליה במאה ה-19, אמר ובצדק רב כי: 'צדק שמתעכב הוא צדק שנשלה'.

מערבת בתי המשפט מתקשה להציע להם פתרונות מספקים. מדובר בסכסוכים בהם נדרשת הכרעת בזק מהותית, שלא במסגרת הליכים מקדמיים, שכן התארכות הליך עלולה להביא לקריסת פרויקט ולנוק בלתי הפיך. קחו למשל סכסוך בפרויקט בנייה, בין היום לבעלי הקרקע, המתפרץ ברגע הכי פחות מתאים, זמן קצר לפני תחילת הביצוע, בנקודת זמן בה נדרשות הכרעות מהירות וסגירת ההתקשרויות העיקריות הדבר יכול לקרות בפרויקט תשתיות אשר מימושו מותנה רגולטורית בביצוע סניגרי פניגנית במועד מסוים (כדוגמת פרויקטים של אנרגיה מתחדשת הפועלים במסגרת מכסות ותחת לוח זמנים נוקשה), או בפרויקט התחדשות עירונית הנמצא ערב הוצאת היתר בנייה, במועד בו חייב היום להתקשר בעסקת הליווי הפיננסי, לשלם אגרות ולהפיק ערבויות לבעלי הקרקע במקרים כאלה פתרון החירום המובחן של בתי

המשפט למניעת נזק, הפתרון הנגיבי, דהיינו צו מניעה, האוסר על ביצוע פעולות ומשמר את הסטטוס קוו, אינו מועיל כלל ועיקר. בדיוק עבור מקרים אלה, בהם נדרשת הכרעה בהולה בסכסוך ותנועה קדימה, התפתח בעולם הבוררות המסחרית הבינלאומית מנגנון - בוררות במסלול המהיר (FAST TRACK ARBITRATION) מוסדות בוררות בינלאומיים רבים כוללים היום בתקנונים שלהם אפשרות לבוררות מואצת וכללים ברורים המסדירים אותה, אבל המנגנון דקם להסדרים מסוימים אלה והפתחת בשל הצורך ובעקבותיו, ללא אסדרה מוסדית או רגולציה ממשלתית.

עמידה בלוי"ז קצר ונוקשה

אחד התיקים הראשונים, הנוכח רבות בספרות במקרה מנחה, הוא עניין פאנהאנדל (Panhandle), אשר נזון והוחלט תחת כללי ה-ICC. מדובר היה בחוזה ארוך טווח לאספקת

ישנה חשיבות העצומה לשיתוף הפעולה של הצדדים. עמידה בלוחות זמנים קצרים ונוקשים ובהגבלות על היקף ההגשות והליכים מקדמיים אינה דבר של מה בכך לפרקליטים המורגלים בדחיות, צעדים פרוצדורליים טקטיים והגשת הררי נייר

גו, בגדו קבעו הצדדים כי הביטים מסיימים במסגרת מנגנון חישוב המחיר יוכרעו בתוך חודשיים מדישה למינוי בורר. בפועל ניתן הפסק ימים ספורים לפני תום המועד. בית המשפט הבינלאומי של ה-ICC, בו התנהל התיק, ציין בסקירה שהפיץ כי למרות לוח זמנים צפוף ביותר, שקצב מועדים בימים, הצדדים לא ביקשו דחייה או הארכת מועד. הם כיבדו באדיקות את המסגרת הכללית שהם עצמם קבעו ואת המועדים שקצב הטריבוטל. תיק מפורסם אחר, אשר דומה כי נולד עבור המסלול הסופר מהיר, הוא Formula One Racing. מדובר במחלוקת הנוגעת לצביעת פרסומות על מכוניות מרוץ, אשר הכרעה בה החתיבה בתוך חודש, על מנת להספיק להכין את כלי הרכב לפני פתיחת העונה. הצדדים הגישו עמדותיהם בתוך שבועה ימים והבוררים נתנו את הכרעתם מספר ימים לאחר מכן.

המקרים שלעיל התאימו ככפפה ליד לבוררות במסלול מהיר. בשניהם דובר במחלוקת משפטית, הוטבת סביב טענות משפטיות ופרשנות של הסדרים חוזיים ואינה מצריכה ביור עובדתי מסובך. בשניהם היה צורך בהכרעה בהולה במקרה פאנהאנדל - לשם המשך אספקת הגז על ידי הרושש והתקשרות בחווי המשך עם צרכני קצה; במקרה פורמולה אחד - לשם פתיחת עונת המרוצים במועד, על רקע התקשרויות עם גופי שידור וספונסורים. משני התיקים ניתן ללמוד על החשיבות העצומה שיש לשיתוף הפעולה של הצדדים. עמידה בלוחות זמנים קצרים ונוקשים ובהגבלות על היקף ההגשות והליכים מקדמיים אינה דבר של מה בכך לפרקליטים המורגלים בדחיות, צעדים פרוצדורליים טקטיים והגשת הררי נייר.

כל המרכיבים האלה נכחו באופן מלא בתיק בו היה צורך לפני כשנה במסגרתו התדיינו שמונה בעלי מגרשים באחד ממתחמי הפיתוח המרכזיים בתל אביב. בעבר נחתם בין בעלי התביעה כשהגיהה העת לביצוע העבודות ובעלי המגרשים נדרשו להעמיד ערבויות בהתאם לחלקם, התגלעה בניהם מחלוקת בנוגע לחישוב מדובר היה בשאלה משפטית מובהקת, בפרשנות הסדרי החלוקה שבהסכם, אשר דיון הכרעה בו לא נדרשו ערבות, תצהירים וכיוצא בזה. ערבות העניין נבעה מכך שהכניש שנשלל במתחם מהוה חלק מפרויקט הסדרת תנועה רחב יותר ומכך שהעירייה התנתה המשך הוצאת היתר בנייה במתחם בקידום העבודות בניסבות אלה שיתוף הפעולה של הצדדים היה לעילא ולעילא. הם קבעו בעצמם, בהסכם בוררות שניסחו וחמתו לאחר פרוץ המחלוקת

את מסגרת לוחות הזמנים ואת מהירות הביור כעיקרון על השולט על ההליך כולו. לאור זאת התנהלה הבוררות באמצעות הגשה מהירה (בתוך 45 ימים) של כתבי עמדה וכתבי תגובה, ללא שלב הכוחות הצדדים קבעו כי פסק הבוררות יינתן לא יאוחר מתשעים ימים מיום מינוי הבורר. בפועל נערך, לאחר סיום ההגשות, דיון פרוטנלי אחד, בו נשמעו סיכומי טענות ונדונה אפשרות פשרה. הפסק ניתן שבועיים לאחר מכן.

לצפות מראש את המחלוקת

לוח זמנים קצר ונוקשה הוא רכיב מרכזי, אך לא יחיד, של בוררות במסלול המהיר. פרקי זמן קצרים נקבעים למינוי הבורר, להגשת כתבי טענות, לטיטון בעל פה ולסיכומים (כל אלה מגבילים את הצדדים), כמו גם לכתיבת הפסק (מגבלת זמן על הבורר). אך בכך לא די. כדי ליצור הליך הכרעה מואץ באמת יש להטיל מגבלות על בקשות מקדמיות והליכי בניים, וזאת מבלי לפגוע בזכות הצדדים להליך שקוף והוגן שיתוף להם את יומם. למרבה המזל עומד לרשות הבוררים והמתדיינים ארגז כלים המאפשר זאת, אשר דיון נרחב בו, ביכולותיו ובמגבלותיו, מצדיק רשימה נפרדת.

בכל שלוש הדוגמאות שהבאתי לעיל התנהלה בוררות במסלול מהיר בהתאם להחלטה אד הוק על הצדדים מלבד הרואה כללית בדבר האורך הכולל של ההליך (בעניין פאנהאנדל), לא היה בין הניצים, טרום הסכסוך, הסכם בוררות שקבע את קצב, אורך וכללי ההליך. אבל רבה בסיום מהיר של המחלוקת לכן הצליחו להסכים על לוחות זמנים מקוצרים ופרוצדורה קצרה ויעילה, ולפעול לאורם ללא דחיות. לא אינו המצב הטיפוסי פעמים רבות, כשמתפרצים חילוקי הדעות האוויר והערעלת וכבר לא ניתן להסכים על דבר, ודאי שלא על פרוצדורה מקוצרת ויעילה לפתרון מהיר של הסכסוך. לא מעטים הם הסיכומים שיימצא צד לוחמני (או מיוצג על ידי פרקליט לוחמני), הרואה יתרון בדחייה ובוחר בנישת "מי ימצאק ראשון". לכן, מומלץ לכלול בהסכמים, במיוחד בהסכמי בניה ותשתיות המתבצעים על קרקע של אחר, שבהם לעיכוב יש פוטנציאל הרסני, סעיפי בוררות המאפשרים קיום בוררות בזק במקרים מתאימים. דהיינו, כאשר אין צורך בבירור עובדתי מסובך (שאלות משפטיות, פרשנות סעיפים חוזיים וכיוצא) וכאשר נדרשת הכרעה מהירה, מומלץ לרדת לפרטים ולקבוע מנגנון מלא

אחד התיקים המפורסמים הוא Formula One Racing - מחלוקת הנוגעת לצביעת פרסומות על מכוניות מרוץ, אשר הכרעה בה החתיבה בתוך חודש, כדי להספיק להכין את כלי הרכב לפני פתיחת העונה. הצדדים הגישו עמדותיהם בתוך שבועה ימים והבוררים נתנו את הכרעתם מספר ימים לאחר מכן

הכולל לוחות זמנים, היקפי הגשה, התחייבות להימנע מעיכובים ודחיות וסמכויות לבורר לכפות את המועדים ולא לאפשר דחייות מומלץ גם לכלול הסמכה מפורשת לבורר לתת פסק חלקי, בו הראות המאפשרות המשך ביצוע הפרויקט וקובעות כיצד ייעשה הדבר. הכרעה בהם מחייבת בדיקת עובדות (למשל השוואת תכניות), או חוות דעת מקצועית (למשל שמאות), לבירור מאוחר יותר ובמקביל לביצוע העבודות במסגרת זו ועל מנת להבטיח את אמון הצדדים ושיתוף הפעולה שלהם, ניתן גם להסמך את הבורר לקבוע ערבויות ובוטות לקיום החלק הכספי של הפסק שיינתן בעתיד.

הבוררות היא מוסד שהולדתו ובסיסו בהסכמה. לצדדים שליטה על רוב היבטי ההליך ובכלל זה מרחב פעולה גדול בעיצוב הכללים ולוחות הזמנים על פיו הוא יתנהל. בעת התקשרות הראשונית, כשהעמדת המשותף נראה ורוד, ניתן להגיע להסכמות רחבות אודות הדרכים לפתרון משברים ומחלוקות. כדאי לעשות זאת ולא לסמוך על כך שברגע שתתגלע מחלוקת יהיו כל השחקנים בעלי רצון טוב ואינטרס זהה. להביאה לכדי סיום מהיר. כאן באה לידי ביטוי תרומתם של עורכי הדין של הצדדים. בהיותם למודי עומיות ורואי שחורות מעצם תפקידם, עליהם להזכיר ליוזמים ולחולמים כי ירח הדבש עתיד להסתים והדרך תהיה רצופה במחמורות כמו כמעט בכל תחום, גם בעיצוב סעיפי בוררות ופתרון סכסוכים חוזיים של פרויקטים ארוכי טווח, מחשבה ועבודה יסודית בשלבים המקדמיים תביא למצב בו ניתן יהיה להתגבר ביעילות ובמהירות על משברים שיתעוררו בהמשך.

עו"ד ירון גרופמן

עו"ד מסמך בישראל משנת 93 בני ירוק משנת 95. בעל תואר ראשון מאוניברסיטת תל אביב ותואר שני במשפטים. עבד, עד 2017, מנהל מחלקת נדל"ן במשרד דרמור לוי ושות'. עבד חבר מועצת שמאי מקרקעין במשרד רזשפטיס. נשוי ציבור. עבד דיון ואת בית דין בבית הדין הפעמטמי והחוזי על ליצנת עורכי הדין. כיום דיון ואת בית דין בבית הדין הארצי של לשכת עורכי הדין. כיום בורר ומגשר במשכן לבוררות ופתרון סכסוכים.